

TRI USPEŠNE ODPRAVE V ENI

ROMAN ROBAS

Komisija za alpinizem pri PZS je lani uvrstila v svoj program Slovensko himalajsko odpravo na tri vrhove, ki jo je že leto dni prej načrtoval **Stane Belak-Šrauf**.

V ta namen je Šrauf spomladi leta 1995 vodil ogledno odpravo v skrajno zahodni predel nepalske Himalaje, v pokrajino Darchula, gorsko skupino Bias Risi Himal, kjer so gore Api, Nampa in Bobaye. Ta predel Himalaje leži v trikotniku ob meji z Indijo in Kitajsko (Tibetom). Med potovanjem proti tem goram smo z nekega grebena lahko opazovali velika sosedna te gorske skupine Nanda Devi v Indiji in Kailas v Tibetu. Od glavnega mesta Nepala so »naše« gore oddaljene več kot 800 kilometrov, ceste do tja so slabe, pred nekaj leti jih sploh še ni bilo in te gore so zato malo obiskane. Vrhova Apija in Nampe sta bila že osvojena, Bobaye pa je bil do našega prihoda še neosvojena gora.

Cilji naše odprave so bile težke nepreplezane stene in prvi vzpon na Bobaye. Cilji odprave so bili: Api z razom v južni steni oziroma raz med južno in zahodno steno, Nampa z južno steno in severozahodna stena Bobaye s prvim vzponom na vrh. Pozneje smo zaradi nesreče preplezali jugovzhodno steno Apija in ne raz.

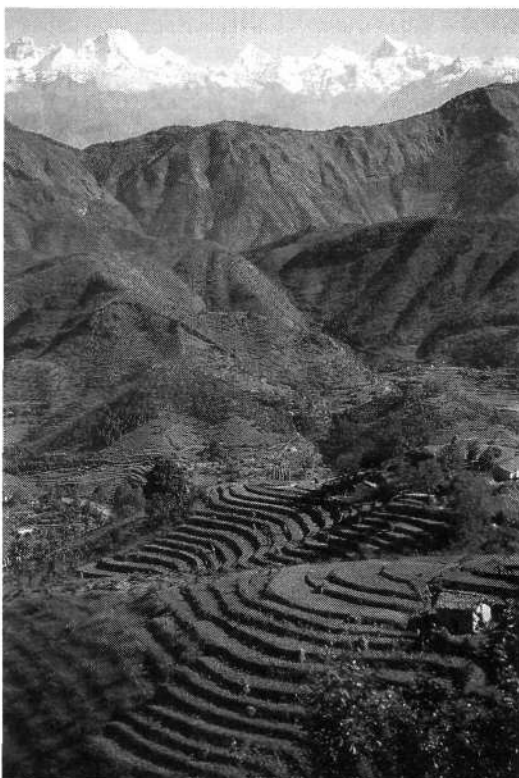
Komisija za alpinizem je z javnim razpisom zbrala prijave alpinistov, Podkomisija za vrhunski alpinizem pa je izbrala člane odprave. Za odpravo se je prijavilo 31, izbranih pa je bilo 10 alpinistov. Pred odhodom se je odpravi pridružil še zdravnik. V pripravljalnem obdobju so udeležbo v odpravi odpovedali **Uroš Rupar**, **Miha Kajzelj** in **Aco Pepelnik**, zaradi poškodb sta se odpravi morala odpovedati **Marko Čar** in **Blaž Stres**.

ZAČELO SE JE 30. SEPTEMBRA 1996

V začetku lanskega leta mi je načelnik KA **Matjaž Wiegela** ponudil vodenje te odprave. Dolgo sem premišljeval, kajti zavedal sem se odgovornosti in vsega, kar je povezano z organizacijo in vodenjem, preden sem se 1. marca odločil za vodenje. Tej odločitvi je botrovalo tudi dolgoletno druženje s Šraufom. Na neki himalajski odpravi, ko sva skupaj preživela večino dni na gori, sva ob večerih v taborih razmišljala o naših skupnih bodočih ciljih in med drugimi tudi o skrajno zahodnem Nepalju in o gori Api.

Odprava je odšla na pot v sestavi **Roman Robas** (vodja), **France Srakar** (zdravnik), **Dušan Debelak**, **Jernej Gručnik**, **Tomaž Humar**, **Matic Jošt**, **Janko Meglič**, **Peter Mežnar**, **Marko Prezelj**, **Boštjan Slatenšek**, **Andrej Štemfelj** in **Tomaž Žerovnik**.

Naši odpravi so se v Katmanduju pridružili Nepalci **Mingma Tenzing Sherpa** (sardar), **Ang Kami Sherpa**, **Tashi Thundu Sherpa**, **Pasang Kaji Sherpa** (kuhar) in **Sandem Sherpa** (kuhinjski pomočnik). Prvi trije so bili z nami tudi zato, da bi skupaj plezali na še neosvojeni Bobaye. Po nepalskih pravilih se mora

Vrhovi Api, Nampa in Bobaye s poti proti Gokuleswaru

namreč tuja odprava povzpeti na vrh, ki še ni osvojen, skupaj z Nepalci. Pridružili pa so se nam tudi zvezni oficirji **Dwarika Prasad Bhattarai**, **Krisna Hari Dalal** in **Madan K. C.** Slednja dva z odpravo pozneje nista sodelovala tako, kot bi morala in zato sem imel kar nekaj težav.

Iz Ljubljane smo odpotovali 30. septembra, 2. oktobra prispeli v Katmandu, tam uredili vse potrebne formalnosti, nabavili manjkajočo hrano ter uredili in dokupili opremo. Naša odpravo je bila pravzaprav odprava, sestavljena iz treh odprav. Za to so krivi nepalski zakoni, ki na vsak vrh dovoljujejo le samostojno odpravo. Ne dopisi že iz Ljubljane, ne prošnje v Katmanduju, nič jih ni omehčalo. Tudi sklicevanje na našo šolo v Manangu ni nič pomagalo. Za nas je bilo njihovo pojmovanje nesprejemljivo zaradi denarja, ki smo ga potem porabili za tri zvezne oficirje, enostavno pa ni niti smotno, da je v bazi preveč ljudi, ki niso vezani na vzpone.

ZAKAJ NISMO LETELI S HELIKOPTERJEM

V soboto, 5. oktobra popoldne, smo z avtobusom in tovornjakom zapustili Katmandu in se odpeljali na 800

kilometrov dolgo pot. Tri dni in tri noči smo se vozili, približno polovico poti po dobrih asfaltiranih cestah, potem po slabih in nevarnih makadamskih bolj kolovozih kot cestah.

Prvotno smo imeli namen v bazi tabor na višini 3650 metrov poleteti s helikopterjem. S tem bi se izognili zapletom in težavam na cestah in prihranili precej časa. Žal (ali pa na srečo) nam je slabo vreme to namero preprečilo. Vsak dan našega bivanja v Katmanduju in potem na vožnji in pri hoji v bazo je deževalo. Če bi se v takem vremenu odločili za helikopterski polet, bi zagotovo porabili nepredvideno vsoto denarja, česar pa si nismo smeli privoščiti. Po cestah smo tako 8. oktobra pripotovali v Gokuleswar, naselje na višini 655 metrov ob reki Chamlija. Od tu so samo še pešpoti, ki vodijo ob reki Chamlija počasi navzgor, skozi vasi in zaselke, čez riževe terase, skozi gozdove in čez visokogorske pašnike do baze.

Že naslednji dan smo pričeli pohod proti bazi, čeprav nam ni uspelo zbrati nosačev za vse tovore. Na pot smo odšli vsi člani odprave, 43 nosačev in nekaj šerp. Polovico tovorov in dve šerpi so krenili za nami naslednji dan.

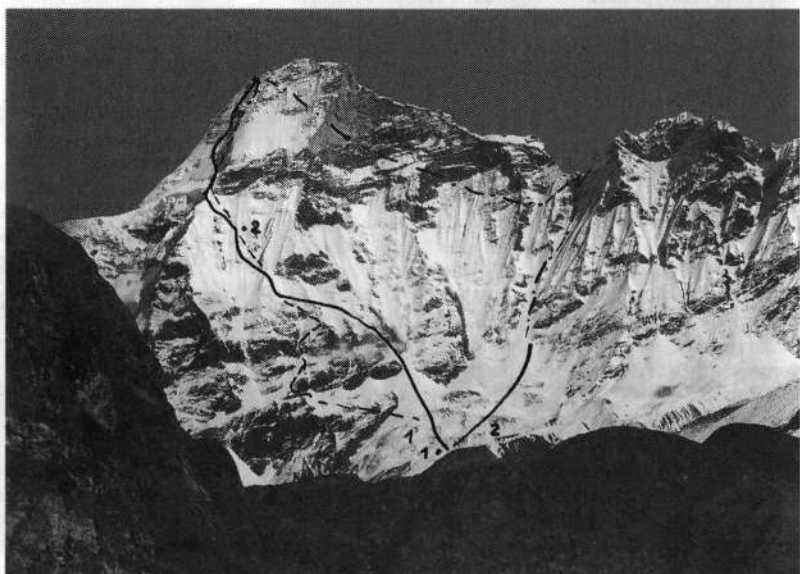
Naša pot proti Apiju, Nampi in Bobayi je potekala vse-skozi ob čudoviti himalajski reki Chamlija skozi vasi Lekamshimar, Lekam, Ghamna, Bagar, Chaurani do Makarighara (1350 m), kjer je prva skupina počakala drugo. Potem smo hodili skupaj skozi naselja Ghusa, Shiti in Shimar. Zadnje tri dni smo se vzpenjali proti bazi skozi čudovite mešane gozdove bambusa, bora, hrastov, rododendrona, jelk, divjih kostanjev, orehov, češenj...

Med pohodom smo imeli nekaj zapletov z nosači, ki sem jih rešil z upoštevanjem njihovih zahtev. Na začetku pešpoti sem verjel članu odprave Boštjanu, ki je bil s Šraufom na ogledni odpravi, da se v bazo da priti iz Gokuleswara v šestih dneh. Kmalu po odhodu iz Gokuleswara pa sem uvidel, da so imeli nosači pri

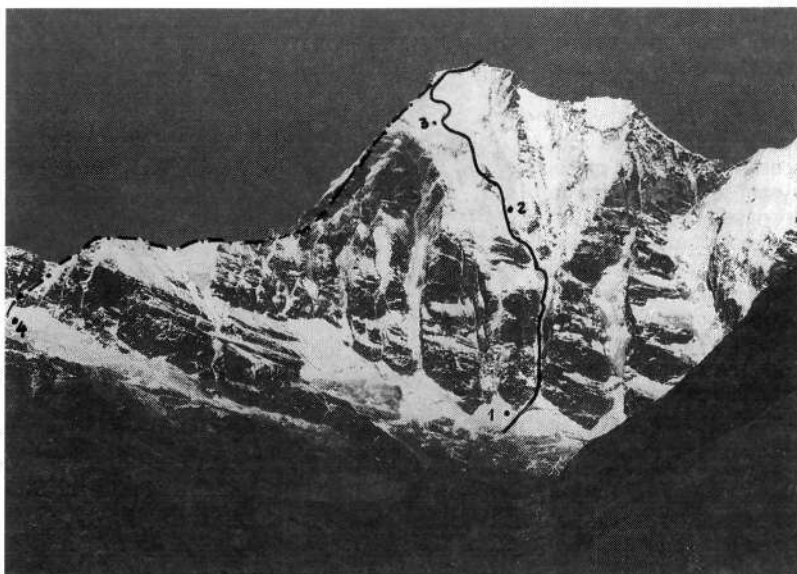

Api, najvišji od treh vrhov, s smerjo vzpona in sestopa

pogovorih bolj prav kot mi. Sprevidel sem in upošteval njihove zahteve. Zahtevali so plačilo za sedem dni nožnje v bazo in še za dva dni za povratek. Med pohodom nas je vsak večer za nameček še močno namočilo. Kljub vsemu smo se 16. oktobra v dopoldanskih urah povzpeli do planine — po nepalsko »karke« —

Bobaye — na levi smer Hurmarjevega vzpona in sestopa, na desni s polno črto označen vzpon mešane slovensko-nepalske naveze in črtkano označen nameravan vzpon te naveze na vrh

Nampa z vrisano smerjo vzpona in sestopa in bivaki

3650 metrov visoko, kjer smo postavili bazni tabor. Planina je obsežna travnata ravnica, nad njo pa so tudi vse tri naše gore.

Šerpe so ob postavitvi baze pripravili običajen obred blagoslovitve baze.

RAZDELITEV VRHOV MED ALPINISTE

Naslednje dni smo vsi začeli ogledovati vrhove in stene ter možnosti za aklimatizacijske vzpone. Dušan Debelak, Tomaž Žerovnik, Peter Mežnar in Matic Jošt so splezali na 5600 metrov visoko sedlo med Apijem in Nampo in si dobro ogledali stene in možne sestope. Andrej Štremfelj, Marko Prezelj, Janko Meglič, Tomaž Humar in Nejc Grudnik so splezali na vrh v grebenu Apija (Api Lekh) približno 5750 metrov visoko. Andrej in Marko sta vzpon nadaljevala po grebenu, ostali pa so sestopili v smeri vzpona. Boštjan Slatenšek in trije šerpe so odšli pod Bobaye in se povzpeli do višine 4500 metrov.

Vreme je bilo lepo, za ta čas primerno, a ne preveč hladno in vetrovno. Predvideval sem, da bomo v enem tednu vsi dobro pripravljeni za vzpone.

Med pripravami se je 22. oktobra ob dveh ponoči zgodila nesreča. Na aklimatizacijskem vzponu sta Andrej Štremfelj in Marko Prezelj med sestopom postavila na višini 4500 metrov šotor in bivakirala. Ponoči je šotor podrl leden plaz in oba poškodoval. Andrej je dobil močan udarec v desno podlakt, Marko pa tako močan udarec v spodnji del leve noge, da je prišlo do zloma dveh kosti v predelu gležnja. Oba sta kljub poškodbam potem takoj začela sestopati. Po prvi radijski zvezi zjutraj sem skupaj s tremi šerpami odhitel na pomoč. Andrej je sestopal sam, Marka pa so šerpe prinesli do baze. Ob enih popoldne smo bili spet vsi zbrani v bazi. Žal je ta nesreča za oba poškodovana pomenila konec odprave.

Zvečer tega dne se je vreme poslabšalo in začelo je snežiti. Šerpe so postali nemirni, napovedovali so

dolgotrajno poslabšanje vremena in so videli že kar konec odprave.

Slabo vreme je trajalo do 28. oktobra. Potem je prišlo obdobje lepega vremena, celo topleje je postalo kot pred poslabšanjem, toda na grebenih vrhov so bile večje snežne zastave, kar je pomenilo močnejše vetrove.

V Apiju naj bi plezali dve navezi: Štremfelj in Prezelj južni raz, Debelak, Žerovnik in Meglič pa jugovzhodno steno. To steno so pred leti poskušali preplezati Angleži, a so jih težave obrnile.

Za južno steno Nampe sta se odločila Mežnar in Jošt. Tomaž Humar se je odločil za solo vzpon na Bobaye preko severozahodne stene. Bobaye pa je vrh, ki do našega vzpona še ni bil osvojen in zato smo imeli v načrtu še en vzpon skupaj z Nepalci — šerpami, kot narekujejo sedanja nepalska pravila za vzpone na še neosvojene vrhove. Ta vzpon naj bi opravili po zahodnem ozebniku in po južnih vesinah vrha Slatenšek in Grudnik skupaj s Tashijem in Kamijem.

Prvotno sem načrtoval, da se naveze ne bodo odpravile v stene istočasno. Želel sem, da bi kuloar v Bobayu splezali prej kot steno.

Zadnji dan oktobra so naveze odšle pod stene.

Jošt in Mežnar sta še isti večer vstopila v steno. Ostale naveze so bivakirale na depojih pod stenama. Naslednji dan so tudi ostali začeli plezati.

Ta dan, 1. novembra, sta bazo v družbi nosačev, sirdarja Mingme in Sandema zapustila Andrej in Marko.

POTEK VZPONOV

Bobaye (6808 m)

Tomaž Humar je začel svoj solo vzpon na še neosvojeni vrh 1. novembra ob 1.30 ponoči. Ta dan je plezal do 15. ure. Na strmem, izpostavljenem snežnem razu na višini 5500 metrov je vkopal šotor za bivakiranje. Naslednje jutro je še v temi ob 5.30 nadaljeval vzpon proti vršnemu delu stene in proti vrhu. Vrh je dosegel

ob 12.59. Ves čas vzpona sem ga iz baze spremljal z daljnogledom in radijsko postajo. Zlasti drugi dan vzpona in sestopa je potreboval nasvete in korekcije iz bazne perspektive. Pri tem je sodeloval tudi zdravnik Frenk Srakar. Med sestopom je Humar še enkrat bivakiral na snežnem razu. 3. novembra je sestopil do depoja — šotora pod steno in potem v bazo. Pri sestopu čez ledenik sta mu šla nasproti Boštjan in Kami in mu pomagala prenesti težko opremo. Na vrhu se je zaradi močnega vetra zadržal samo 20 minut. Skupina, ki bi morala plezati v Bobayi kuloar, se je že na začetku vzpona razbila. Nejc je zbolel takoj po odhodu iz šotora, Tashi malo pozneje, Boštjan in Kami pa sta priplezala le do krajne počitnice pod kuloarjem. Slatenšek je še napel vrv čez krajno počitnico, potem so sestopili do depoja. Vzpon po kuloarju ni predstavljal posebnih tehničnih težav, kljub temu pa je skupini zmanjkalo prave volje za plezanje, pripravljenosti in motivov za vzpon.

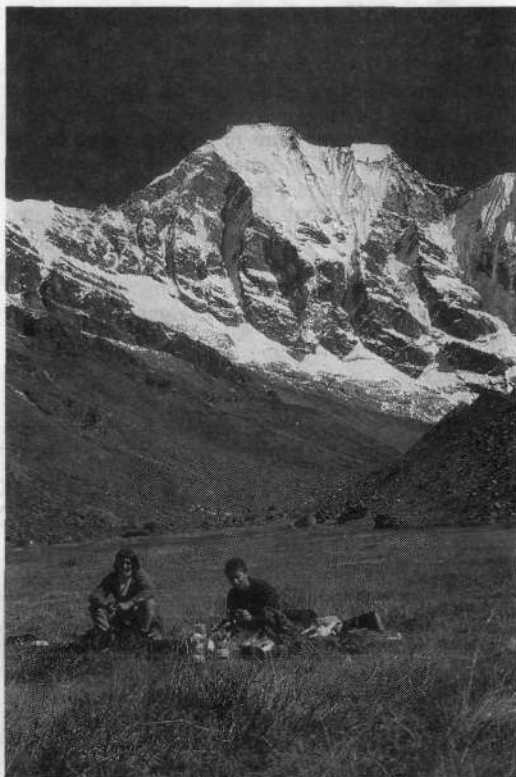
Nampa (6755 m)

V tej steni sta Jošt in Mežnar plezala od 31. oktobra do 4. novembra. Vstopila sta 31. oktobra zvečer, ponoči preplezala strm navpičen, približno 450 metrov visok snežno-leden kuloar in v dopoldanskih urah nadaljevala vzpon do višine 5600 metrov, kjer sta prvič bivakirala. Drugega novembra sta plezala do višine 6300 metrov in tretjega novembra ob 9.41 priplezala na vrh. Pri vzponu na vrh sta imela lepo, dokaj nevetrovno vreme. Po 20-minutnem postanku sta sestopala po zahodnem grebenu (japonski) in bivakirala na višini 4700 metrov. Četrtega novembra sta sestopila do pod stene, kjer sta počakala, da sem jima prišel nasproti in jima pomagal prenesti del opreme v bazo, en del pa sem jo potem skupaj z Mingmo še naslednji dan.

Api (7132 m)

V tej steni so plezali Dušan Debelak, Tomaž Žerovnik in Janko Meglič. Na depo so se prav tako kot ostali podali 31. oktobra. Prvi dan vzpona so preplezali steno do višine 5300 metrov in si uredili bivak. Drugi dan so preplezali steno do višine 5800 metrov in drugič bivakirali, tretji dan do 6050 metrov in tretjič bivakirali. Naslednji dan, 4. novembra, sta Janko in Dušan preplezala še preostali vršni del stene in ob 15.32 dosegla vrh. Na vrhu sta se zadržala le kratek čas, kajti orkanski veter ju je prisilil k takojšnjemu sestopu. Janko je zaradi mraza rahlo pomrznil na palcu leve noge. Sestopila sta v

Zasnežen bazni tabor pod tremi vrhovi

Nampa z južno steno, v vznožju plezalca Matic Jošt in Peter Mežnar

Foto: Roman Robas

zadnji bivak. Tomaž ju je tu čakal, ker zaradi rahle vročine ni mogel z njima plezati na vrh. Naslednji dan, 5. novembra, so vsi sestopili do depoja na višini 4500 metrov, do koder so jima prišli nasproti drugi člani odprave (Tomaž H., Peter, Matic) in skupaj so sestopili v bazo.

Vse vzpone sem spremljal iz baze z radijsko zvezo (24 ur) in z daljnogledom. Vreme in vidljivost sta omogočala tudi spremljanje posameznih vzponov na vrhove oziroma na vršni greben. Pri tem je sodeloval dr. Frenk Srakar.

Z vzponom v Apiju smo zaključili plezanje. Preplezali smo vse tri stene, se povzpeli na še neosvojeni Bobaye in s tem zaključili plezalski del odprave.

Vsi vzponi so bili opravljeni na alpski način, brez postavljanja vmesnih taborov, brez pomoči šerp in brez sestopov in ponovnega vračanja v steno ter brez uporabe dodatnega kisika.

MISS HAWLEY JE POHVALILA ODPRAVO

Med plezanjem so bili alpinisti izpostavljeni običajnim himalajskim objektivnim nevarnostim, kot so mraz, veter, viseči seraki, padajoče kamenje, v manjši meri pa snežnim plazovom. V nobenem primeru teh nevarnosti ne smemo podcenjevati ali celo spregledati, kajti kljub znanju, opremi in izkušnjam nevarnosti so.

Devetega novembra smo zapustili bazo. Povratek do Gokuleswara je trajal do 12. novembra. Od tu smo se z

avtobusom prepeljali v Katmandu in tam čakali na polet v domovino.

Vso pot od Gokuleswara, med bivanjem v bazi in med povratkom do Gokuleswara je za našo prehrano skrbel šerpa Pasang s kuhinjskima pomočnikoma Sandemom in Nawagelom. Hrane nam ni primanjkovalo, bila je okusna in pestra celo za izbirčneže.

V Katmanduju je odprava za uspeh prejela več čestitk. Še posebno pomembno je, da je odpravo kot zelo uspešno ocenila tudi miss Hawley, najboljša poznavalka himalajskih dogodkov zadnjih 45 let.

Dne 23. novembra je odprava na brniškem letališču zaključila svojo uspešno pot in tudi zame, vodjo, je bilo naporov konec.

V odpravi so sodelovali alpinisti iz različnih slovenskih alpinističnih kolektivov, različnih starosti, z različnimi alpinističnimi izkušnjami in tudi z različnimi življenjskimi vzorci. Bila je, skratka, množica različnosti, ki pa so nas družile. Domov smo se vrnili vsi polni novih načrtov.

Ocene vzponov:

Api: težavnost V+, 950/IV, 55° TD+, višina smeri 2600 m, čas plezanja 42 ur.

Bobaye: težavnost 85°, V (70° IV), višina smeri 2500 m, čas plezanja 33 ur (vzpon in sestop), sestop 90°, V+, (650).

Nampa: težavnost 85°/60°, TD naklonina nad kuloarjem 45° do 85°, višina stene 2050 m, čas plezanja 39 ur.

SMER RAZVOJA: VIŠJE, TEŽJE, NA ČIMBOLJ PREPROST NAČIN

ZLATI CEPIN SLOVENSKIMA ALPINISTOMA

TONE ŠKARJA

Alpinizem nima svetovnih prvenstev, olimpiad in podobnih uradnih tekmovanj (v to smer se razvija športno plezanje), vseeno pa se vedno skuša oceniti, kaj je največje, najtežje ali najboljše bilo preplezano v nekem obdobju. V tem desetletju je »zlati cepin« najpomembnejše priznanje in doslej zaradi objektivnosti in stalnosti še nobeno drugo razvrščanje ni uživalo tolikšnega ugleda.

Podelitev »zlatega cepina« je združena z mednarodnim festivalom gorniškega filma v Autransu pri Grenobleu. Prvič so ga podelili leta 1991 in potem redno vsako leto. Prav stalnost, mednarodna žirija ter predhodni izbor (nominacija) so dejavniki, ki ga utegnejo še dolgo ohraniti kot neuradno podelitev svetovnih medalj. Organizatorja sta alpinistična revija Montagnes Magazine in elitni klub GHM.

Nekaj dni pred dogodkom je **Tomaž Humar** prejel obvestilo predsednika GHM **J. C. Marmiera**, da je smer, ki sta jo spomladi z **Vanjo Furlanom** začrtala v severozahodni steni Ama Dablama, prišla v najožji izbor osmih alpinističnih dosežkov. Naj torej pride na zaključno slovesnost, kjer bo vsak od nominirancev imel kratko predavanje o svojem dosežku, na koncu pa bo še žirija povedala svojo odločitev, komu pripada »zlati cepin«. Kot je znano, ga je na večerni slovesnosti 7. decembra 1996 izročila Tomažu Humarju.

Tekmeci Furlanovemu in Humarjevemu dejanju so bili Poljak z vsemi osemstisočaki, Rusi s prvim vzponom po severni steni Everesta, Italijani s centralno smerjo v južni steni Cerro Torre ter štiri francoska dejanja (Alaska, dve odpravi na Grenlandiji ter zaporedni vzpon z enega na drugi osemstisočak v Karakorumu). Ob vseh čestitkah drugim je le treba priznati, a je bilo vse »že videno« in da je le dejanje Furlana in Humarja tista smer, v kateri alpinizem še dolgo ne bo dosegel zadnje, absolutne meje. Naredila sta pomemben korak na poti, ki ji bodo z veseljem sledile še generacije alpinistov brez strahu, da bi zmanjkalo izzivov. Na kažipotu

Tomaž Humar s prestižno alpinistično nagrado, Zlatim cepinom za leto 1996

piše: »Višje, težje, na čimbolj preprost način.« To je edina prava smer razvoja, vse drugo so predvsem atrakcije, ki zasijejo, a jih že vsaka naslednja ugasne in spremeni v pepel, odrine v pozabo. Ama Dablam pa je trden klin na lestvici razvoja.